

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea “Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Psihologie și Științe ale Educației
1.3 Departamentul	Psihopedagogie Specială
1.4 Domeniul de studii	Științe ale educației
1.5 Ciclul de studii	Master
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Management, consiliere și asistență psihopedagogică în instituțiile incluzive / Consilier școlar (Cod COR* 235903), Mentor (Cod COR* 235902) și Designer instrucțional (Cod COR* 235904)

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Programe de interventie psihopedagogica la copiii cu ADHD, PMR2212						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. univ. dr. Adrian Roșan						
2.3 Titularul activităților de seminar	Prof. univ. dr. Adrian Roșan						
2.4 Anul de studiu	1	2.5 Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	1	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	14	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					23
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat					
Examinări					
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual			83		
3.8 Total ore pe semestru			125		
3.9 Numărul de credite			5		

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> • Psihopedagogia tulburărilor emoționale și comportamentale, Metode și tehnici de evaluare a copiilor cu CES
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> •

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> • Sală cu sistem audio video integrat • unele cursuri se desfășoară pe platforma Microsoft Teams
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	unele seminarii se desfășoară pe platforma Microsoft Teams

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>CP1. Realizarea, implementarea, monitorizarea și coordonarea de programe de evaluare, intervenție și asistență psihopedagogică în diverse instituții, școli, spitale, organizații, asociații, cabinete individuale și asociate, centre publice și private.</p> <p>Rezultatele învățării:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ elaborează și aplică programe de identificare și evaluare psihopedagogică bazate pe dovezi științifice.✓ utilizează teste, probe, chestionare, metode de evaluare psihopedagogică, școlară și vocațională și realizează demersuri de diagnostic psihopedagogic, conform competențelor profesionale.✓ elaborează programe de intervenție psihopedagogică, programe de învățare și programe de asistență psihopedagogică.✓ realizează și aplică strategii și programe de adaptare, augmentare și modificare curriculară în scopul incluziunii școlare și sociale în contextul tulburărilor de învățare, a tulburărilor emoționale și comportamentale și a dizabilității.✓ elaborează planuri de servicii psihopedagogice personalizate (plan educațional personalizat, plan de intervenție personalizată, plan de terapie limbajului și a comunicării, plan de intervenție comportamentală), pentru copiii și elevii cu tulburări de dezvoltare, tulburări emoționale și comportamentale, tulburări de învățare, dizabilități și cerințe educaționale speciale (CES). <p>CP2. Elaborarea și implementarea de programe de consiliere și asistență psihopedagogică și consiliere vocațională pentru copiii și elevii cu tulburări de dezvoltare, tulburări emoționale și comportamentale, tulburări de învățare, ADHD, dizabilități și cerințe educaționale speciale (CES).</p> <p>Rezultatele învățării:</p> <ul style="list-style-type: none">✓ identifică, selectează și aplică activități și programe de consiliere și asistență psihopedagogică bazate pe dovezi științifice.✓ elaborează și implementează programe de consiliere vocațională în instituții incluzive, cabinete și centre.✓ elaborează planuri de servicii psihopedagogice personalizate (plan educațional personalizat, plan de intervenție personalizată, plan de terapie limbajului și a comunicării, plan de intervenție comportamentală), pentru copiii și elevii cu tulburări de dezvoltare, tulburări emoționale și comportamentale, tulburări de învățare, dizabilități și cerințe educaționale speciale (CES).✓ elaborează programe de intervenție timpurie pentru copiii cu tulburări de dezvoltare și/sau dizabilități.✓ proiectează și realizează programe de formare, perfecționare și specializare în domeniul educației incluzive, intervențiilor psihopedagogice, managementul instituțiilor incluzive pentru membrii echipei multidisciplinare, cadre didactice, manageri, părinți și aparținători.✓ oferă consultanță, analizează, elaborează și implementează politici educaționale și sociale în domeniul dizabilității și a incluziunii. <p>CP3. Realizarea managementului instituțiilor școlare, centrelor, organizațiilor incluzive, implementarea și coordonarea de programe de diagnoză organizațională, servicii de educație incluzivă și incluziune socială.</p>
--------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ organizează, coordonează și monitorizează programe de suport psihopedagogic, de management al clasei și de prevenție a tulburărilor emoționale și comportamentale pentru elevi, cadre didactice și alți specialiști. ✓ aplică strategii și programe de incluziune socială. <p>CP4. Proiectarea și implementarea de design-uri de cercetare în domeniul managementului, consilierii și asistenței psihopedagogice.</p> <p>Rezultatele învățării:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ cunoaște conținutul, utilitatea și limitele principalelor metodologii de cercetare calitativă și cantitativă aplicabile managementului școlar, evaluării, consilierii și intervenției psihopedagogice. <p>aplică adecvat diferitele metode de cercetare în raport cu problematica tulburărilor de neurodezvoltare și a dizabilității, dar și cu specificul managementului instituțiilor incluzive, consilierii și intervențiilor psihopedagogice.</p>
<p>Competențe transversale</p>	<p>CT1. Aplicarea principiilor și a normelor de etică și deontologie profesională din ghidurile și codurile profesionale bazate pe valorile în acțiune, drepturile, demnitatea și calitatea vieții persoanelor cu dizabilități.</p> <p>Rezultatele învățării:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ cunoaște codul de etică, deontologie și ghidurile care stau la baza profesiei. ✓ îndeplinește cu responsabilitate sarcinile profesionale aplicând principiile codurile de etică și deontologie profesională în vederea asigurării unui demers diagnostic, de evaluare și intervenție psihopedagogică. ✓ previne și identifică situațiile și contextele generatoare de abateri la etica și deontologia profesională. ✓ promovează și aplică abordări diagnostice și terapeutice bazate pe dovezi validate științific. ✓ promovează și susține, în cadrul echipei multidisciplinare și a activităților de management școlar și profesional, deontologia profesională, etica și integritatea academică. ✓ realizează cercetări în domeniul psihopedagogiei speciale și incluzive, bazate pe avize de etica cercetării, consimțământ informat și proceduri de lucru transparente. <p>CT2. Cooperarea eficientă în echipe de lucru profesionale, interdisciplinare, specifice desfășurării proiectelor și programelor din domeniile psihopedagogiei speciale și psihologie.</p> <p>Rezultatele învățării:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ colaborează cu membri ai familiei și cu ceilalți specialiști în cadrul echipei multidisciplinare formate din: specialiști în terapia limbajului, psihopedagogi, audiologi educaționali, psihologi, pedagogi, profesori de sprijin/itineranți, medici, kinetoterapeuți, asistenți sociali etc. ✓ optimizează calitatea serviciilor de consiliere și intervenție psihopedagogică, consiliere vocațională și a activităților de diagnoză organizațională și management. ✓ promovează și susține în mod pozitiv imaginea și importanța profesiei în societate prin workshop-uri profesionale, apariții mass-media și colaborări interdisciplinare și interinstituționale. ✓ promovează și aplică modelul învățării prin cooperare, a învățării autodeterminate și a curriculumului bazat pe luarea de decizii în cadrul

	<p>programelor de învățare, de consiliere și intervenții psihopedagogică, de consiliere vocațională, de incluziune școlară și socială.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ deține abilități de comunicare și cooperare, de rezolvare a problemelor și managementul conflictelor. ✓ promovează empowerment-ul și drepturile persoanelor cu dizabilități în cadrul școlii, profesiei și societății. <p>CT3. Utilizarea metodelor și tehnicilor eficiente de învățare pe tot parcursul vieții, în vederea formării și dezvoltării profesionale continue.</p> <p>Rezultatele învățării:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ utilizează platformele de e-learning, învățarea de tip blended learning și bazele de date internaționale, în scopul dezvoltării personale și profesionale. ✓ elaborează și derulează cursuri de formare profesională continuă bazate pe corelații dintre cerințele pieței muncii, cerințele sociale și nevoile personale. ✓ utilizează tehnologii ale informației și comunicării atât în propriul proces de dezvoltare și perfecționare profesională cât și în procesele de formare profesională continuă al specialiștilor în domeniu. ✓ deține abilități de utilizare a tehnologiilor asistive și de acces și a integrării eficiente a acestora în dezvoltarea personală și profesională. ✓ are abilități de promovare și suport a rețelelor profesionale naționale și internaționale. ✓ utilizează tehnici de dezvoltare personală în formarea și dezvoltarea profesională continuă.
--	---

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cunoașterea principalelor modalități de evaluare a ADHD și a principalelor programe de intervenție multimodală pentru copiii și adolescenții cu ADHD
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cunoașterea particularităților ADHD; ✓ identificarea disfuncțiilor executive la diverse vârste în cadrul ADHD; ✓ identificarea principalelor dificultăți de adaptare școlară și socială a copiilor și tinerilor cu ADHD; ✓ prezentarea unor studii de caz realizate în instituții speciale și a metodelor folosite pentru ameliorarea sau eliminarea comportamentelor indezirabile din ADHD; ✓ prezentarea unor programe concrete de intervenție pentru integrarea școlară și socială a copiilor cu ADHD; ✓ realizarea unor programe de intervenție psihopedagogică pentru copiii și tinerii cu ADHD; ✓ realizarea unui studiu de caz pe baza propriilor investigații și a datelor existente despre copiii și tinerii cu ADHD.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. ADHD – prevalență, tipuri, caracteristici	Prelegerea interactivă, Problematizarea, Explicația, Demonstrația	
2. Particularități ale copiilor și adolescenților cu ADHD	Prelegerea interactivă, Problematizarea, Explicația, Demonstrația	
3. Evaluarea în ADHD (Interviu clinic, Scale de evaluare comportamentală)	Prelegerea interactivă, Problematizarea, Explicația, Demonstrația	
4. Particularități ale funcțiilor executive în ADHD	Prelegerea interactivă, Problematizarea, Explicația, Demonstrația	
5. Intervenții validate științific în ADHD	Prelegerea interactivă, Problematizarea, Explicația, Demonstrația	
6. Intervențiile în curs de validare științifică (formarea deprinderilor sociale, programele de școală de vară)	Prelegerea interactivă, Problematizarea, Explicația, Demonstrația	
7. Programe de intervenție psihopedagogică în ADHD	Prelegerea interactivă, Problematizarea, Explicația, Demonstrația	
<p>Bibliografie</p> <p>Astenvald, R., Frick, M. A., Neufeld, J., Bölte, S., & Isaksson, J. (2022). Emotion dysregulation in ADHD and other neurodevelopmental conditions: a co-twin control study. <i>Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health</i>, 16(1), 1-9.</p> <p>Barkley, R.A. (1998). <i>Attention-deficit Hyperactivity Disorder: A handbook of Diagnosis and Treatment</i> (ed. a II-a). New York: Guilford Press</p> <p>Brocki, K. C., Forslund, T., Frick, M., & Bohlin, G. (2019). Do individual differences in early affective and cognitive self-regulation predict developmental change in ADHD symptoms from preschool to adolescence?. <i>Journal of Attention Disorders</i>, 23(13), 1656-1666.</p> <p>Costescu, C., Roșan, A., David, C., Cozma, L., & Calota, A. (2023). The Relation between Cognitive and Emotional Processes in Children and Adolescents with Neurodevelopmental Disorders—A Meta-Analysis. <i>European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education</i>, 13(12), 2811-2826.</p> <p>Cîrneai, D (2003). <i>Demascarea secolului. Ce face din noi creierul?</i> Cluj-Napoca: Editura Eikon.</p> <p>David, C. și Roșan, A. (2019), Intervenții psihopedagogice în tulburările specifice de învățare, <i>Învățăm fonologic - program structurat de dezvoltare a conștiinței fonologice bazat pe dovezi științifice</i> Ed. Polirom, Iași</p> <p>Frick, M. A., Darling Rasmussen, P., & Brocki, K. C. (2022). Can attachment predict core and comorbid symptoms of attention-deficit/hyperactivity disorder beyond executive functions and emotion regulation?. <i>British Journal of Clinical Psychology</i>, 61(1), 93-111</p> <p>Frick, P.J., Nigg, J.T. (2012). „Current issues in the diagnosis of attention deficit hyperactivity disorder, oppositional defiant disorder, and conduct disorder”. <i>Annual Review of Clinical Psychology</i>, 8, pp. 77-107</p> <p>Green CH., Chee K. (2009) <i>Să înțelegem ADHD, deficitul de atenție însoțit de tulburare hiperkinetică</i>, Editura Aramis, București;</p> <p>Roșan, A. (2015), Deficitul de atenție cu/fără hiperactivitate Roșan, A. (coord.), <i>Psihopedagogie Specială. Modele de evaluare și intervenție</i>, Ed. Polirom, București, pag. 385-410</p>		

Roșan, A., Anca, M.D., Hațegan, C. (2012). *Opiniile cadrelor didactice asupra deficitului de atenție cu hiperactivitate – perspective psihopedagogice*, Editura Mirton, Timișoara

Webster-Stratton, Reid, J., Beauchaine, T.P. (2013). „One-year follow-up of combined parent and child intervention for young children with ADHD”. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 42(2), pp. 251-261.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Modalități de realizare a diagnosticului diferențial în ADHD	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
2. Modalități de realizare a interviului clinic (KID-SCID)	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
3. Aplicații ale scalelor de evaluare comportamentală: scalele Achenbach, chestionarul DuPaul, scalele de evaluare Conners, SDQ, scale de evaluare ale funcțiilor executive: CHEXI	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
4. Realizarea unui raport de evaluare pentru un copil cu ADHD	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
5. Particularitățile socioemoționale ale copiilor și adolescenților cu ADHD	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
6. Terapia medicamentoasă în ADHD (medicația stimulantă)	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
7. Principiile care pot ghida părinții și educatorii în educarea unui copil cu ADHD	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
8. Programul terapeutic pentru copii cu tulburare hiperchinetică și comportamente de tip opozițional – THOP (Döpfner, Schürmann și Frölich, 2006)	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
9. Programul Making choices (Fraser și alții, 2004)	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
10. Trainingul parental – programul Barkley (1995)	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
11. Intervenții pentru reducerea riscului apariției comportamentului agresiv la copiii cu ADHD	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
12. Antrenarea funcțiilor executive la elevii cu ADHD prin intervenții clasice și intervenții educaționale digitale – Proiectul Empower	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
13. Trainingul cu profesorii	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	
14. Intervenția multimodală	Exercițiul, Rezolvarea de probleme, Învățarea prin coperare	

Bibliografie

- Costescu, C., David, C., Roșan, A., Ferreira, P., Ferreira, A., Vera, L., & Herrera, G. (2023, July). Mushroom Hunters: A Digital Game for Assessing and Training Sustained Attention in Children with Neurodevelopmental Disorders. In International Conference in Methodologies and intelligent Systems for Technology Enhanced Learning (pp. 78-86). Cham: Springer Nature Switzerland.
- Döpfner M., Schürmann S., Frölich J. (2002) Program terapeutic pentru copii cu probleme comportamentale de tip hiperchinetice și opozant, Editura RTS, Cluj- Napoca;
- Dobrescu I. (2016) – *Manual de Psihiatrie a Copilului și Adolescentului*, Ed. Total Publishing, București
- Fraser, M.W., Day, S.H., Galinsky, M.J., Hodges, V.G., & Smokowski, P.R. (2004). Conduct problems and peer rejection in childhood: A randomized trial of the Making Choices and Strong Families programs. *Research on Social Work Practice*
- Frick, M. A., & Brocki, K. C. (2019). A multi-factorial perspective on ADHD and ODD in school-aged children: What is the role of cognitive regulation, temperament, and parental support?. *Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology*, 41(9), 933-945.
- Frick, M. A., Hesser, H., & Sonuga-Barke, E. (2023). Pervasive versus situational childhood ADHD: latent classes and their clinical characteristics, based on parent and teacher ratings in a large longitudinal population sample. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 1-14.
- Lim, C. G., Lim-Ashworth, N. S., & Fung, D. S. (2020). Updates in technology-based interventions for attention deficit hyperactivity disorder. *Current Opinion in Psychiatry*, 33(6), 577.
- Roșan A, Costescu, C. - Practici incluzive pentru studenții cu tulburare din spectrul autismului și cei cu deficit de atenție și hiperactivitate în Rusu, M., (2023) *Dizabilitate și incluziune în mediul universitar. Acceptare, înțelegere, comunicare*, Editura: Academia Română, 225-248
- <https://remexproject.ro>
- <https://project-empower.eu/>
- *** American Psychiatric Association (APA) (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (ed. a V-a). Washington, DC: American Psychiatric Association

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Colegiul Psihologilor din România, a Codului deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică (www.copsi.ro) și a **Procedurilor de atestare în conformitate cu Normele metodologice de aplicare a Legii 213/2004**
- Registrul Național al Calificărilor din învățământul Superior (<http://www.rncis.ro>)
- Clasificarea Ocupațiilor din România (<http://www.mmuncii.ro/>)

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Răspunsuri corecte la itemi	Test grilă	40%
10.5 Seminar/laborator	Prezentarea unui articol	Prezentare orală	20%
	Elaborarea unui program de intervenție multimodală pentru un copil cu ADHD	Structura validă Metode corect alese	40%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none">• Elaborarea corectă a unui program de intervenție multimodală pentru un copil cu diagnostic de ADHD			

Data completării

26.09. 2023

Semnătura titularului de curs

Prof. univ. dr. Adrian Roșan

Semnătura titularului de seminar

Prof. univ. dr. Adrian Roșan

Data avizării în departament

27.09.2023

Semnătura directorului de departament

Prof. univ. dr. Adrian Roșan